

que es tractava del Praetorium que esmenten els itineraris de les carreteres romanes trobats en els Vasos Apol·linaris i que alguns historiadors moderns situen en el castell de La Roca, però equivocadament, ja que les distàncies que el separen dels dos miliaris més propers—això és, Sesserra-Vilalba Sesserra (i no Hostalric, com diuen uns autors) pel costat d'Orient i Octaviano-Sant Cugat pel cantó de Ponent,—no coincideixen amb el castell de La Roca, sinó que s'acosten cap a Llinàs, i entre els dos pobles no es conserva altra edificació romana que la Torrassa d'El Coll. Una raó de més és l'avantatge de la situació estratègica de la Torrassa en relació amb la del castell de La Roca, ja que des de la primera s'albira una extensió immensa de la comarca i fins una part de mar, mentre que des del segon ben poc terreny es domina.

—Bé, doncs; si tanmateix la Torrassa era el Praetorium, hem de creure que l'encarregat de vigilar l'enemic i fer complir les lleis imposades pels dominadors, tindria la residència en aquella construcció?

—Oh, no! Hauria estat insuficient per a viure-hi la família del pretor, i en aquest cas cal que cerquem l'habitació accessòria pels seus contorns; però fins ara no s'ha trobat res.

—¿Quina relació creieu que podien tenir les troballes de trossos d'àmfora que vós ens indicàreu—i que, fetes les excavacions per nosaltres, han donat tan bons resultats—i aquest edifici?

—No hi ha dubte que les dues coses són contemporànies. Es una prova més del poblament romà. Ja abans de les vostres excavacions, amb els innumbrables fragments de colls, nances i cossos d'àmfora trobats, jo ja suposava que havia estat un obrador d'àmfores. Les vostres recerques han confirmat el meu punt de vista i s'ha demostrat també que hom deuria fer-hi encara algun altre material. Els pesos de teler, els trossos de teula que s'hi han trobat, proven que, a més d'àmfores—treball principal—deurien dedicar-se a altres produccions. Altrament, molts finals d'àmfora han conservat les inicials dels noms que aquells que les obraven hi marcaven, i això corrobora l'existència d'un lloc de producció.

—Precisament nosaltres hem trobat uns fonaments amb mostres de coccio lateral, que suposem són restes del forn. A més, les mostres d'àmfores fins ara trobades són de dos tipus únicament, i es diferencien només per la forma de les nances.

—Per cert que la que poguéreu reconstruir vosaltres resulta molt esvelta i de dibuix molt bonic.

—Sí; al Museu de la Ciutadel·la no n'hi havia cap de les mateixes característiques.

—No és estrany; a més, d'àmfores aquella gent en tenien de diferents